

Johan de Meij buigt voor wens van Tolkien-fan

In de serie Concert van de Week richt KNMO Klankwijzer de schijnwerper op concerten, presentaties en manifestaties met een opvallende artistieke invulling of een bijzondere aanleiding. In deze editie aandacht voor de première van *Return to Middle Earth*, de 5e symfonie Johan de Meij door harmonie Sint Michaël van Thorn.

Tekst: Frank Vergoossen

Foto:

Vóór de schepping van de maan en de zon werd de wereld van Arda verlicht door het licht van twee bomen: de glanzende Telperion en de gouden Galadriel. Welkom in de fantasiewereld van J.R.R. Tolkien. Componist Johan de Meij heeft zich na dertig jaar weer vastgebeten in de fictieve avonturen van de Engelse fantasyschrijver. Het resultaat is te beluisteren in *Return to Middle Earth*, een zesdelige compositie voor harmonieorkest, gemengd koor en sopraan. Anderhalf jaar heeft hij er met veel passie aan gewerkt. Alleen al in de liederen voor de solopraan en het gemengd koor ging een hoop tijd zitten. De taal waarin zij zingen is Ilkorin, een door Tolkien zelf bedacht soort dialect dat hij bezigde in de vroege versies van

Return to Middle Earth is gebaseerd op beelden uit de mythologische wereld van Tolkien.

zijn mythologie. “Je verstaat er niets van, maar toch heb ik daar maanden op zitten studeren”, vertelt Johan, net weer thuis in New York na een reeks workshops en concerten in Canada. “Het was een flinke klus om er achter te komen waar je klemtonen moet leggen en hoe de lettergrepen verdeeld zijn. Ik heb daar gelukkig hulp bij gehad van een zangpedagoge die tevens een Tolkien-kenner is. Maar er ging veel tijd in zitten om deze Elfentaal op muziek te zetten.”

Fantasiewereld

Johan de Meij keert ruim dertig jaar na de release van zijn eerste symfonie *The Lord of the Rings* terug naar Midden Aarde, de fascinerende fantasiewereld van Tolkien. Zijn succeswerk uit 1988 was gebaseerd op één boek van de Engelse schrijver. Dat is bij zijn nieuwe vijfde symfonie *Return to Middle Earth* niet het geval. “Het is dit keer geen metafoor op één thema. Ik heb nu meer losse beelden uit Tolkien’s Midden Aarde in muziek geschetst.” De titel doet vermoeden dat *Return to Middle Earth* een vervolg is op *The Lord of the Rings*. Dat is echter niet het geval. Dat kan chronologisch gezien al niet. Toch zou het publiek bij het beluisteren van het nieuwe meesterwerk zomaar op die gedachte kunnen komen. De zesdelige vijfde symfonie bevat duidelijk herkenbare elementen uit zijn monumentale eerste symfonie. Net als *The Rings* duurt ook *Return to*

Middle Earth 43 minuten. De Meij: “De titel is meer symbolisch bedoeld. Wat thematische verwijzingen betreft zijn er echter zeker overeenkomsten. Een aantal akkoorden is zelfs letterlijk overgenomen uit de eerste symfonie. Toch is het een heel ander stuk geworden. De instrumentatie is door de toevoeging van een koor en sopraanstem volledig anders. Zo gaat Ancalagon, de grote machtige draak uit het drakenleger van Morgoth, in het derde deel behoorlijk tekeer.”

Vergelijkingen

Toch zal het publiek onwillekeurig vergelijkingen gaan trekken tussen de twee werken. De Meij beseft dat hij daarmee een zeker risico neemt. Het was aanvankelijk ook nooit zijn bedoeling om een nieuwe symfonie te schrijven met de mythologische wereld van Tolkien als inspiratiebron. Een Tolkien-fan bracht hem echter op andere gedachten. “De decaan van de Valparaiso University in Indiana was een enorme Tolkien-fan. Van hem kreeg ik het verzoek om dertig jaar na de *The Lord of the Rings* een nieuwe symfonie te schrijven met de wereld van Tolkien als thema. De première zou moeten plaatsvinden tijdens The Middle Earth Commissioning Project, een conferentie over het werk van Tolkien. Ik heb er even over na moeten denken, maar ben uiteindelijk toch overstag gegaan. De decaan is overigens nog voor de geplande première

ontslagen en het congres is nooit doorgegaan. Wel de première. Op 3 november vorig jaar heb ik het werk zelf gedirigeerd.”

Europa

Vorige maand nam het professionele Osaka Shion Wind Orchestra, eveneens onder leiding van de componist, de Aziatische première voor zijn rekening. Nu is Europa aan de beurt. De (officiële) Europese première is toegekend aan harmonie Sint Michaël van Thorn. De regerend Europees kampioen voert het werk zondag 9 juni (15.00 uur) in Tivoli-Vredenburg onder leiding van Ivan Meylemans uit met vocale medewerking van Claudia Couwenbergh (sopraan) en Het Brabant Koor. Sint Michaël opent het concert met *Time for Outrage*, een imponerende muzikale aanklacht van de hedendaagse Luxemburgse componist Marco Pütz tegen de misstanden in de wereld. Vervolgens neemt het orkest het publiek samen met saxofonist Hans de Jong mee naar de surrealistische droomwereld van de Italiaanse filmmaker Federico Fellini. Johan de Meij dirigeert dit eigen theatrale vierluik waarin de altsaxofonist de hoofdrol is de personificatie van de circusclown vertolkt. Als sluitstuk voor de pauze volgt de suite *Echoes of War* waarin de Russische componist Sergej Prokofiev oorlogservaringen van het Russische volk verklankt. Datzelfde programma in dezelfde bezetting staat een week eerder - zondag 2 juni (14.00 uur) - in het kader van de serie Verrassende Ontmoetingen als try-out geprogrammeerd in Concertzaal Tilburg. Nog een dag eerder - zaterdag 1 juni - is *Return to Middle Earth* te beluisteren in Osnabrück (Duitsland). Daar tekent de Nederlandse dirigent Björn Bus met het Landesblasorchester Baden-Württemberg voor de Duitse première.

Utrecht Blaast Buiten

De uitvoering van de nieuwe symfonie van Johan de Meij in Utrecht is onderdeel van het programma Utrecht Blaast Buiten. Zaterdag 1 en zondag 2 juni blaasmuzeorkesten uit Utrecht stad en regio zich op diverse locaties in de stad aan het winkelend publiek. Op zaterdag 1 juni vindt tevens de inmiddels befaamde canal pride plaats. De deelnemers zijn blaaskapel Wilhelmina Herwijnen, De Bazuin Utrecht, Jazzlike Bigband, De Domkoppen, Koninklijke Zeister Harmonie Muziekvereniging, Tutti Saxi, Big Band Utrecht, Koninklijke Brassband Utrecht, koperensemble Brazzed!, De Bluzzers! en het Domstad Jeugdorkest. Het evenement staat in het teken van 30 jaar ZIMIHC.

Klik voor kaarten voor de uitvoering in Tilburg op zondag 2 juni.

Klik voor kaarten voor de uitvoering in Utrecht op zondag 9 juni. Na 'afrekenen' krijg je de mogelijkheid om een kortingscode in te vullen. Deze code is: MiddleEarth